

Perustuslakivaliokunta

Torstai 20.11.2025 klo 9.00—12.00

Läsnä

puheenjohtaja Heikki Vestman kok
varapuheenjohtaja Wille Rydman ps (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Fatim Diarra vihr (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Petri Honkonen kesk (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Hannu Hoskonen kesk (1, 2) (3 osittain)
jäsen Teemu Keskisarja ps (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Mats Löfström r
jäsen Mira Nieminen ps (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Onni Rostila ps (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Johannes Yrttiaho vas (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
varajäsen Markku Eestilä kok

Sihteerit

valiokuntaneuvos Johannes Heikkinen
valiokuntaneuvos Lauri Koskentausta
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 6 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous ei ollut päätösvaltainen.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 64/2025 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä sekä siihen liittyviksi laeiksi A 3

Merkittiin, että kokous tuli päätösvaltaiseksi.

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Pöytäkirja PeVP 106/2025 vp

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Päätettiin lisätä kappaleen 6 ensimmäisen virkkeen jälkeen kolme uutta virkettä seuraavasti: "Perustuslain esitöiden mukaan ilmaisu "eduskunnan suostumus" sisältää suostumuksen antamisen myös lakimuodossa. Lakimuotoa käytetään lähinnä annettaessa yleisvaltuuksia tietyntaisten takausten ja takuiden myöntämiseen. Eduskunnan erillistä suostumus päätöstä tarvitaan sellaisiin takaus- ja takuupäätöksiin, joista ei ole säännöksiä erityislaeissa (HE 1/1998 vp, s. 135/II)."

Päätettiin muuttaa kappale 7 kuulumaan seuraavasti: "Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan yhtiön ja sen tytäryhtiöiden 5 §:ssä tarkoitettujen sitoumusten määrä saa olla enintään 50 miljardia euroa. Hallituksen esityksessä olevassa taulukossa 1(s. 23—24) kuvataan Finnvera-konsernia koskevia lain-säädännön valtuuksia. Taulukosta ilmenee, että erilaisia lainoja ja takauksia koskevia valtuuksia sisältyy nykyisin seitsemään eri lakiin. Perustuslakivaliokunnan saaman lisäselvityksen mukaan laskettaessa kyseisessä taulukossa todetut eri lakeihin perustuvat eri käyttötarkoitus- ja rahoitusinstrumenttikohtaiset valtuudet sellaisinaan yhteen saadaan virheelinen kuva valtuuksien suuruudesta valtuuksien osittaisen päällekkäisyyden vuoksi. Hallituksen esitykseen ei sisälly tietoa siitä, minkä suuruisia nykyiset valtuudet ovat yhteenlaskettuina. Valiokunnan saaman lisäselvityksen mukaan oikea kokonaisvastuita kuvaava luku yhtiön nykyisten valtuussitoumusten kokonaisuudesta on 53,15 miljardia euroa. Perustuslakivaliokunta kiinnittää valtioneuvoston vakavaa huomiota esityksen puutteellisuuteen tältä osin. Perustuslakivaliokunta painottaa, että hallituksen esityksistä tulee ilmetä asianmukaisesti sääntelykohteen nykytilan kuvaus, jotta eduskunta saa riittävät tiedot asian käsittelemiseen."

Päätettiin muuttaa kappaleen 13 viimeinen virke kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mielestä ehdotetun sääntelyn mukaisten vastuusitoumusten mittaluokka on valtiontalouden kokonaisuudessa merkittävä ja sen arvioinnissa on valiokunnan aiemman tulokintakäytännön mukaan huomioitava, voiko sääntelyn mukaisten vastuusitoumusten realisoituminen vaarantaa valtion kykyä suoriutua sille perustuslain mukaan kuuluvista tehtävistä."

Päätettiin muuttaa kappale 14 kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mielestä ehdotetusta 50 miljardin euron valtuuden avoimuudesta seuraa, ettei säännösehdotus tarkoita tällaisenaan perustuslain 82 §:n 2 momentissa tarkoitettua suostumusta. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan joko laissa on erikseen säädettävä vähintään takauksen tai takuun antamista koskevasta valtuudesta erikseen tai eduskunnan on annettava suostumus vuosittaisen valtion talousarvio- tai lisätalousarviopäätöksen osana takauksen- ja takuunantamista koskevasta valtuudesta erikseen. Jos suostumus annetaan vuosittaisen talousarviopäätöksen osana, tällöin talousarviopäätöksessä on päätettävä tarkemmin takaus- ja takuunanto valtuuksista ehdotetun lain mukaisen ylärajan puitteissa. Tämän päätöksen osana tulisi ottaa kantaa siihen, voidaanko valtuutta käyttää yhtäläisesti eri riskitason sitoumuksiin vai tuleeko esimerkiksi lakiehdotuksen 10 §:n mukaisen erityisriskinoton osalta määritellä valtuuden käytön ylärajasta erikseen. Perustuslakivaliokunnan mielestä 1. lakiehdotuksen 6 §:n 2 momenttia tulee muuttaa joko siten, että valtuudesta säädetään huo-

Pöytäkirja PeVP 106/2025 vp

mattavasti tarkemmin, tai valtion talousarviossa päätetään vuosittain rahoitusvaltuuden kokonaismäärästä 6 §:n 1 momentin mukaisen ylärajan puitteissa ja päätöksen osana tällöin päätetään valtuuden jakautumisesta erilaisiin tarkoituksiin kunkin tarkoituksen riski huomioiden. Tällainen 6 §:n muutos on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle jäljempänä valiokunnan päätösesityksessä sanotussa järjestyksessä. Perustuslakivaliokunnan mielestä eduskunnan budjettivallan käytön kannalta olisi perusteltua, että mikäli asiasta päätetään tarkemmin budjettipäätöksessä, eduskunta saa päätöksentekoa varten riittävän tarkan erittelyn siitä, millaista valtuuden käyttöoikeutta vuodelle on ehdotettu. Tällaisen erittelyn tulisi sisältää erikseen kannanotto siihen, mikä osa valtuudesta olisi käytettävissä lakiehdotuksen 10 §:ssä tarkoitettuun erityisriskinottoon. Mikäli asiaa määritellään tarkemmin pykälätasolla, sääntelyä tulisi valtiosääntöisistä syistä täsmentää vastaavalla tavalla."

Päätettiin lisätä kappaleen 14 jälkeen uusi kappale seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mukaan on tärkeää, että eduskunnalle annetaan talousarvioesityksessä keskeiset tiedot rahastotalouden kehityksestä ja toiminnasta ja että tarpeen mukaan turvaudutaan perusteluissa mainittuihin eduskunnan päätösvaltaa rahastojen toiminnassa turvaaviin järjestelyihin (PeVM 10/1998 vp, s. 24/I). Perustuslakivaliokunnan mielestä on perusteltua, että ehdotetun sääntelyn mukaisesta valtioneuvoston rahaston toiminnasta annetaan eduskunnalle riittävän tarkasti keskeiset tiedot valtioneuvoston kehityksestä, toiminnasta ja riskeistä."

Päätettiin lisätä kappaleen 32, josta oli tullut kappale 33, toiseen virkkeeseen sana "eduskunnan".

Päätettiin muuttaa kappale 46, josta oli tullut kappale 47, kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mielestä valtion vientitakuiden myöntäminen tulee edelleen perustuslakivaliokunnan aikaisemman arvion (PeVL 2/2001 vp, s. 1-2) mukaisesti pitää perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuna julkisena hallintotehtävänä. Perustuslakivaliokunnan mielestä tältä asiasta tulee säätää asianmukaisesti."

Päätettiin poistaa kappaleen 48, josta oli tullut kappale 49, ensimmäisestä virkkeestä sana "ainakin".

Päätettiin muuttaa kappale 49, josta oli tullut kappale 50, kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että lakisääteisten tehtävien kokonaisuutta koskevasta sääntelystä tulee asianmukaisesti tunnistaa se osa, jota on pidettävä julkisena hallintotehtävänä (kts. PeVL 37/2025 vp, kappale 6). Vaikka jokin yhtiön lakisääteinen tehtävä olisi katsottava julkiseksi hallintotehtäväksi tästä ei johdu, että yhtiön toiminta ja lakisääteiset tehtävät kokonaisuudessaan olisivat julkisia hallintotehtäviä. Valiokunta korostaa tarvetta arvioida asiaa eritellysti."

Päätettiin lisätä kappaleen 52, josta oli tullut kappale 53, toisen virkkeen jälkeen uusi virke seuraavasti: "Säätämisyjärjestys ilmaistaan lain johtolauseessa, jota on tältä osin syytä täydentää (PeVL 35/2014 vp s. 4/II)."

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Pöytäkirja PeVP 106/2025 vp

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi verotusmenettelystä annetun lain 21 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 141/2025 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi verotusmenettelystä annetun lain 21 §:n muuttamisesta A 4

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Päätettiin muuttaa kappaleen 1 ensimmäinen virke kuulumaan seuraavasti: "Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi verotusmenettelylain 21 §:ssä säädettyä vertailutietotarkastusta koskevaa säännöstä siten, että se mahdollistaa verovalvonnan kannalta riittävässä laajuudessa sivulliselle osoitetut tietopyynnot, joissa ei yksilöidä vertailutietotarkastuksessa käsiteltäviä henkilöitä, kuolinpesiä, yhteisuuksia, yhtymiä tai yhteisöjä. Verotusmenettelystä annetun lain 21 §:ää ei ole säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella."

Päätettiin lisätä kappaleen 9 jälkeen uusi kappale seuraavasti: "Perustuslain 2 §:n 3 momentissa vahvistetun oikeusvaltioperiaatteen mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin, ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Lähtökohtana on, että julkisen vallan käytön tulee olla aina palautettavissa eduskunnan säätämässä laissa olevaan toimivaltaperusteeseen (HE 1/1998 vp, s. 74/II). Lailla säätämiseen taas kohdistuu yleinen vaatimus lain täsmällisyydestä ja tarkkuudesta. Toimivallasta puuttua yksilön perusoikeuksiin on lisäksi aina säädetty riittävän tarkkarajaisella ja soveltamisalaltaan täsmällisellä lailla (PeVL 30/2010 vp, s. 6/II)."

Päätettiin muuttaa kappale 11, josta oli tullut kappale 12, kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan säännös tarkoittaa, että Verohallinnolla olisi toimivalta toimittaa vertailutietotarkastus tekemänsä tietojen luovutusvaatimuksen perusteella. Ehdotusta ei voida pitää asianmukaisena perustuslain 2 §:n 3 momentin kannalta, koska siitä ei ilmene, mihin harkintaan Verohallinto perustaa toimivaltansa käytön. Säännöstä on perustuslaista johtuvista syistä tarkennettava siten, että siitä ilmenevät ne perusteet, joilla Verohallinto voi perustella vertailutietotarkastuksen tekemistä. Tämä on edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä."

Päätettiin korvata kappaleen 14, josta oli tullut kappale 15, toisen virkkeen sanat "niitä edellytyksiä" sanoilla "ne edellytykset".

Päätettiin korvata kappaleen 15, josta oli tullut kappale 16, kaksi viimeistä virkettä seuraavilla virkkeillä: "Esityksen mukaan (s. 49) verohallinto voi kohdistaa yksittäiseen verovelvolliseen verotusmenettelylain 14 §:ssä tarkoitetun tavallisen verotarkastuksen, jonka yhteydessä on mahdollista esimerkiksi pyytää pankeilta tietoja tilitapahtumista verotusme-

Pöytäkirja PeVP 106/2025 vp

nettelylain 18 a ja 19 §:n nojalla. Perustuslakivaliokunnan mukaan välttämättömyyden kytkemisestä viimesijaisuuteen esimerkiksi siten, että vertailuverotietotarkastuksen käyttö olisi mahdollista vain, jos Verohallinto ei ole saanut välttämättömiä tietoja tavallisella, kohdennetulla verotarkastuksella tai kohdennetulla sivullisen tiedonantovelvollisuudella, tulisi säätää nimenomaisesti laissa. Tämä on edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä."

Päätettiin muuttaa kappale 16, josta oli tullut kappale 17, kuulumaan seuraavasti: "Pykälän 2 momentissa tarkoitettuna rajauksena tietopyynnössä voisi esityksen (s. 32) perustelujen mukaan olla esimerkiksi ilmaisu ”salary”, jolla pyritään rajat ylittävien maksujen selvittämiseen, tai tietyllä perusteella määritelty yksittäisen maksun vähimmäismäärä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vastaavasti rajaaminen voisi liittyä esimerkiksi tiettyihin lähisukulaisten välisiin tilisiirtoihin. Tällöin vertailutietotarkastus voisi kohdistua esimerkiksi kaikkiin tietyn finanssialan toimijan palveluja käyttäviin, jotka siirtävät rahaa lähisukulaiselleen. Ehdotetussa muodossaan sääntely vaikuttaa mahdollistavan myös massamuotoisen ja yksilöimättömän tietojen keräämisen. Perustuslakivaliokunnan mielestä siltä osin kuin näin on, ei ehdotettua sääntelyä voida pitää suhteessa perustuslain 10 §:ssä turvattuun yksityiselämän suojaan välttämättömänä ja oikeasuhtaisena. Valiokunnan mielestä oikeasuhtaisuuden kannalta ongelmallisena voidaan pitää myös ehdotettuun sääntelyyn sisältyvää mahdollisuutta määrätä tällainen tarkastus toteutettavaksi toistuvasti ilman mitään lisäedellytyksiä."

Päätettiin korvata kappaleen 20, josta oli tullut kappale 21, ensimmäisen virkkeen sanat "muusta sovellettavasta sääntelystä" sanoilla "muuhun sovellettavaan sääntelyyn nähden".

Päätettiin lisätä kappaleen 22 jälkeen uusi kappale seuraavasti: "Esityksen mukaan (s. 8 ja 45) tiedonantovelvollisen on mahdollista saada vertailutietotarkastuksella esitettyyn tietopyyntöön valituskelpoinen päätös verotusmenettelylain 65 a §:n 7 momentin mukaisesti. Muutosta päätökseen haetaan verotuksen oikaisulautakunnalta kirjallisella oikaisuvaatimuksella. Valiokunta korostaa tiedonantovelvollisen oikeutta saada valituskelpoinen päätös tietopyynnöstä."

Päätettiin lisätä valiokunnan päätösesitykseen sanat "vertailutietotarkastuksen käytön viimesijaisuudesta".

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle terrorismirikoksia koskevan sääntelyn muuttamiseksi Hallituksen esitys HE 163/2025 vp

Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava lakivaliokunnalle.

Pöytäkirja PeVP 106/2025 vp

Valiokunta hyväksyi asiantuntijasuunnitelman. Kutsutaan kuultaviksi: oikeusministeriön edustaja, professori Sakari Melander, apulaisprofessori Anu Mutanen ja professori Elina Pirjatanniemi.

6. Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2024

Kertomus K 17/2025 vp

Valiokunnan lausunto SiVL 18/2025 vp

Merkittiin saapuneeksi tiedusteluvalvontavaliokunnan ilmoitus: ei toimenpiteitä.

7. Viikkosuunnitelma

Ilmoitettiin viikkosuunnitelma.

8. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

9. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on perjantaina 21.11.2025 klo 9.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Liisa Vanhala